

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 126/07-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu senátu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészarosa v konaní o sťažnosti Ing. J. L., K., zastúpeného advokátkou JUDr. V. H., K., namietajúceho porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 412/2002 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. L., na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 412/2002 **p o r u š e n é**
b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 412/2002 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Sťažnosti Ing. J. L., vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e** .

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť Ing. J. L., trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUD. V. H., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2007 doručená sťažnosť Ing. J. L., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 412/2002.

Ústavný súd 12. júla 2007 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 126/07-8.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na výzvu ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním doručeným ústavnému súdu 24. augusta 2007. Uviedol v ňom, že sťažovateľ mal možnosť

podat' s'ťažnosť predsedovi okresného súdu v súlade s ustanovením § 62 a nasledujúcich zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorú po celý čas trvania sporu nevyužil konštatujúc, že „s'ťažnosť by nebola splnila svoj účel a z toho dôvodu ju nepovažoval za účinnú“. S'ťažovateľ podal žalobu 9. decembra 1998 a súdny poplatok zaplatil na základe výzvy daného súdu 15. januára 1999. Prípisom okresného súdu z 23. novembra 1999 bol s'ťažovateľ vyzvaný na upresnenie príslušenstva uplatňovanej pohľadávky. S'ťažovateľ prevzal výzvu 6. decembra 1999, na ktorú žiadnym spôsobom nereagoval, preto mu bola 17. marca 2000 zasielaná urgencia, na základe ktorej svoj návrh upresnil podaním doručeným okresnému súdu 3. apríla 2000. Dňa 18. septembra 2000 bol vo veci vydaný platobný rozkaz, ktorý bol obom účastníkom doručený 21. júna 2001. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu 6. júla 2001 odpor, za ktorý zaplatil súdny poplatok na základe výzvy súdu 17. decembra 2001. Dňa 15. februára 2002 bol spis prevedený do registra C, kde zákonný sudca v septembri 2002 určil termín pojednávania na 21. október 2002. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom predloženia návrhov zo strany účastníkov konania na doplnenie dokazovania. V marci 2003 bolo určené pojednávanie na 23. apríl 2003, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu zmeny zákonného sudcu v konaní. S'ťažovateľ predložil 26. januára 2006 návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného, a preto bolo pojednávanie nariadené na 30. január 2006 odročené za účelom rozhodnutia o podanom návrhu, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením z 27. júla 2006. Pokyn na doručenie návrhu žalovanému v 2. rade bol daný 26. októbra 2006; jeho stanovisko k žalobe bolo okresnému súdu doručené 11. decembra 2006. Dňa 30. januára 2007 bolo nariadené pojednávanie na 26. jún 2007, ktoré bolo na žiadosť s'ťažovateľa z dôvodu jeho práceneschopnosti odročené, a to na 18. december 2007. Vzhľadom na chronológiu úkonov vykonaných vo veci predseda okresného súdu uviedol, že je nutné pripustiť prieťahy spôsobené okresným súdom v období od 15. januára 1999 do 23. novembra 1999, od 18. septembra 2000 do 23. júna 2001 a od apríla 2003 do 16. decembra 2005. Uvedená situácia bola spôsobená enormným počtom nevybavených vecí v oddelení rozkazného konania v rozhodnom období a následne zmenou zákonných sudcov v konaní.

Predseda okresného súdu vyslovil názor, že predmetná sťažnosť nie je prípustná, pretože sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje. Zároveň považuje za „zarážajúce správanie sťažovateľa, ktorý sa v čase konštatovanej nečinnosti súdu na prieťahy v konaní nestážoval, ale urobil tak štyri dni pred určeným termínom pojednávania, a zároveň v deň (22. júna 2007), keď on sám o odročenie nariadeného pojednávania požiadal“. Sťažovateľ sa teda paradoxne sťažoval ústavnému súdu v čase, keď okresný súd vo veci konal. Poukázal tiež na správanie samotného sťažovateľa pre prípad, ak by sa ústavný súd nestotožnil s jeho názorom o neprípustnosti danej sťažnosti, a požiadal o zohľadnenie tejto skutočnosti.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, vyjadrenia predsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 412/2002 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Predmetom konania je nárok na zaplatenie sumy 50 000 Sk z titulu náhrady škody v súvislosti s nedodržaním zmluvných podmienok vyplývajúcich z nájomnej zmluvy. Žaloba bola okresnému súdu podaná 9. decembra 1998 a súdny poplatok sťažovateľ zaplatil na základe výzvy súdu 15. januára 1999. Výzvou okresného súdu z 23. novembra 1999 bol sťažovateľ vyzvaný na upresnenie príslušenstva uplatňovanej pohľadávky, ktorú prevzal 6. decembra 1999, na túto však nereagoval, preto mu bola 17. marca 2000 zaslaná urgencia, na základe ktorej svoj návrh upresnil podaním doručeným okresnému súdu 3. apríla 2000. Platobný rozkaz bol vo veci vydaný 18. septembra 2000 a obom účastníkom doručený 21. júna 2001. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu 6. júla 2001 odpor. Dňa 15. februára 2002 bol spis prevedený do registra C, kde zákonný sudca v septembri 2002 určil termín pojednávania na 21. október 2002. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom predloženia návrhov zo strany účastníkov konania na doplnenie dokazovania. Pojednávanie nariadené na 23. apríl 2003 bolo odročené na neurčito z dôvodu zmeny zákonných sudcov v konaní. Nasledujúce pojednávanie bolo nariadené na 30. január 2006, pričom bolo odročené za účelom rozhodnutia o návrhu na pristúpenie

d'alšieho účastníka do konania na strane žalovaného, ktorý predložil s'ťažovateľ 26. januára 2006. O zmenenom návrhu bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu z 27. júla 2006. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 26. jún 2007, ktoré bolo na žiadosť s'ťažovateľa z dôvodu jeho práceneschopnosti odročené, a to na 18. december 2007 (u právnej zástupkyne s'ťažovateľa dôvody odročenia pojednávania zjavne neboli). Vo veci je nariadené pojednávanie na 18. december 2007.

III.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Iba prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti, prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne judikuje ústavný súd, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99 a ďalšie).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila aj v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu vrátane judikatúry ústavného súdu (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantné na rozhodnutie, a na základe týchto hľadísk konanie o zaplatenie sumy 50 000 Sk s prísl. z titulu náhrady škody

nehodnotí ako zložitú vec. Skúmaný prípad je z hľadiska právnej a faktickej náročnosti štandardným prípadom.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, je potrebné uviesť, že on v prevažnej miere prispel k predĺženiu konania z týchto dôvodov:

a) po celý čas konania vo veci sťažovateľ nevyužil žiaden zákonom prípustný prostriedok na odstránenie stavu právnej neistoty, predovšetkým nepodal sťažnosť na prietahy v konaní. V danom prípade by však sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov viedla k urýchleniu konania a rozhodnutiu vo veci. Ústavný súd má preto dôvod predpokladať, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní na okresnom súde ešte pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy by viedlo k urýchleniu rozhodnutia veci, a teda by už nebolo potrebné obrátiť sa na ústavný súd. Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 26/95). Preto správanie sťažovateľa nemožno hodnotiť ako primerane súčinnostné a aktívne.

b) sťažovateľ podal nekvalifikované podanie, ktoré musel na viaceré výzvy okresného súdu dopĺňať a meniť,

c) sťažovateľ nereagoval na pripisy súdu a

d) taktiež je treba poukázať na to, že sťažovateľ zmaril pojednávanie nariadené na 30. január 2006, ktoré bolo odročené za účelom rozhodnutia o zmenenom návrhu podanom sťažovateľom 26. januára 2006, a ďalšie pojednávanie nariadené na 26. jún 2007, ktoré bolo odročené na žiadosť sťažovateľa pre jeho práceneschopnosť, pričom u právnej zástupkyne sťažovateľa zjavne dôvody na odročenie pojednávania neexistovali.

Jednou z dôležitých zásad, ktoré sa v občianskom súdnom konaní v súčasnosti zdôrazňujú, je aj zásada „vigilantibus iura“ (každý nech si stráži svoje práva, pozn.) vyplývajúca z § 1, § 3, § 5 a § 6 Občianskeho súdneho poriadku, z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd zistil zbytočné priet'ahy v konaní sp. zn. 20 C 412/2002 spočívajúce v jeho nečinnosti, a to bez existencie zákonných prekážok jeho ďalšieho konania. Okresný súd bol nečinný v období od 15. januára 1999, t. j. od zaplatenia súdneho poplatku za podanú žalobu, do 23. novembra 1999, keď vyzval sťažovateľa na upresnenie návrhu v súvislosti s uplatnenou pohľadávkou, následne od 18. septembra 2000 (od vydania platobného rozkazu) do 21. júna 2001, keď bol platobný rozkaz doručený obom účastníkom, a následne od 23. apríla 2003 (pojednávanie odročené na neurčito) do 16. decembra 2005, keď bolo nariadené pojednávanie na 30. január 2006.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

K porušeniu základného práva došlo nečinnosťou okresného súdu, ústavný súd mu preto prikázal, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 80 000 Sk.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vzal do úvahy všetky skutočnosti súvisiace s konaním a dospel k názoru, že v danej veci samotné deklarovanie porušenia základného práva predstavuje dostatočný prostriedok nápravy porušenia základného práva, a preto návrhu

na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nevyhovel. Zohl'adnil aj tú skutočnosť, že samotný s'ťažovateľ svojím konaním prispel k vzniku tohto protiprávneho stavu.

IV.

Právna zástupkyňa s'ťažovateľa žiadala ústavný súd o priznanie trov právneho zastúpenia za tri úkony právnych služieb (1 úkon po 2 150,00 Sk + paušálna odmena po 178,00 Sk) podľa § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou s'ťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky, a to každý úkon po 2 970 Sk a k tomu 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 6 296 Sk.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je treba pod právoplatnosťou nález, uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia, rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2008